

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

A mondónak hallgatóra van szüksége. — Ászoghin lészogh.

Görbe lyukhoz, görbe csap. — Dzur dzágin, dzur csép.

Lukutz kutyája Lipcsében járt és mint kutya jött vissza. — Lukutzin sunê Lipszkan khálile, u jéd êndêr sun tárczile.

Nem akarok úgy jánni, mint Biáthá kutyája. ¹⁾ — Cshuzim ámbesz khálelu, êndêr Biáthájin sunê.

Akármelyik ujjamat vágjam el az öt közül, egyformán fáj. — Êzvor mádész ál gédrim, ná ámenê gi czhávi.

Összegyűjtötte:

Dr. Goposa László.

Erzsébetváros polgármesterei.

Az erdélyi örmények lelke, intézője bejvetelök alkalmával Dániel Tivadar volt, kinek halála után Apaffy Mihály az erdélyi örmények főbirájává: Gergelyfi Miklóst, albirákká e kipróbált hűségű férfiakat: Zakariás Endrét, Czifra Lukácsot és Várteresz Lukácsot rendelte, kik közül Zakariás Endre Ebesfalván székelt; utána időrendben ezek a birák és polgármesterek következtek:

1727—1732 Zakariás János,
1732—1736 Issekutz Miklós,
1736—1737 (ismét) Zakariás János,
1737—1740 Dániel Imre,
1740—1742 Lázár János,
1742—1743 Issekutz Emanuel,
1743—1745 Dániel János,

¹⁾ Hiában járt, mint kutya tért vissza.

1746—1747 Dániel Imre,
1747—1749 Lukács Tódor,
1749—1751 Lázár János,
1751—1753 Ötves János,
1754—1755 Issekutz Auxent,
1755—1757 Gáspár Melkhon,
1757—1760 Issekutz Ágoston,
1760—1762 Zakariás Tamás,
1762—1763 Kosotán Márton,
1763—1764 Issekutz Auxent,
1764—1766 Zakariás Tamás,
1766—1768 Dániel Eugen,
1768—1770 Issekutz Antal,
1770—1771 Csiki Tivadar,
1771—1772 Vikol Bogdán,
1772—1773 Csiki Emánuel,
1773—1774 Dániel Eugen,
1774—1775 Issekutz Auxent,
1775—1776 Dániel Lukács,
1776—1777 Dániel Eugen,
1777—1779 Csiki Emánuel,
1779—1780 Dániel Eugen,
1780—1781 Issekutz Antal,
1781—1782 Csiki Emánuel,
1782—1784 Issekutz Antal,
1784—1789 Csiki Emanuel,
1789—1790 Török János,
1790—1792 Issekutz Auxent, ¹⁾
1792—1793 Lengyel Lukács,
1793—1794 Csiki Mihály,
1794—1795 Patrubány Vártán,
1795—1796 Issekutz Antal,
1796—1798 Csiki Mihály,
1798—1799 Török János,
1799—1800 Dániel Gergely,
1800—1801 Csiki Mihály,
1801—1802 Török János,

¹⁾ Issekutz Auxent jelen volt az 1791-iki országgyűlésen, mely az örményeket honfűsította s városainkat az erdélyi szab. kir. városok sorába felvette.

1802—1803 Csiki Mihály,
 1803—1804 Zakariás Zakariás,
 1804—1805 Csiki Mihály,
 1805—1810 Csiki Lázár,
 1810—1813 Dániel Gergely,
 1813—1814 Dániel Imre,
 1814—1832 Dániel Gergely,
 1832—1839 Lengyel Márton,
 1839—1850 Dániel Eugen,
 1850—1851 Fark János,
 1851—1855 Dr. Wolff József,
 1855—1860 Bilcz József,
 1860—1861 Nuridsán Bogdán,
 1861—1875 Karácsony János,
 1875—1877 Csiki Lázár,
 1877—1882 Tompos Gergely,
 1882—1885 Joseffi József,
 1885 óta Lengyel Márton.¹⁾

A mult nagyjai emlékeik megalkotásában élnek, a jelenlegi polgármester bölcs munkásságában él, s a jövő előjárói éljenek reményeik megvalósításában.

Ávedik Lukács.



Ászvádur.*)

(Elbeszélés az erdélyi örmény életből.)

IV.



Peránav Mányi, kinek egy pálinkás bódéja volt az Ászvádur boltjával szemben, azt beszélte egy temetésen a kántornak, hogy a Pári doktor gavalléroságában sok része van a Püspöksüveg — kasszájának. . .

De hát ki tudott volna a Peránav Mányi pletykájának hinni, különösen, ha olyanokat tóditott hozzá,

¹⁾ 158 év alatt, 62 ízben választott Erzsébetváros előjárót és ezen előjárók között csak egy volt (1855—1860 Bilcz József), aki nem örmény.

hogy Nánikót doktornévé akarja Ászvádur tenni és azért költ Pári doktorra.

Az urias Pári doktor pedig nagyot nevetett rajta, mikor az urak a kávéházban elbeszélték ezt neki.

Pedig úgy volt minden, a hogy Peránav Mányi mondotta

A szegény Ászvádurnak, — a mint ő magában hitte, — malasztot adott a Szentlélek s a hogy észre vette, miért jár Pári doktor annyit a Püspöksüveg-be, és azon keresztül (hogy sokan ne lássák) be a szobába, lemondott magáról egészen. Visszanyomta szívébe a kétségbeesést; a gyűlöletet, mit Pári doktor iránt érzett, szeretetté ámitotta magában s Nánikóban csak testvérét nézte, hogy boldoggá tehesse.

S hogy meg is sirassa, mint elveszett üdvösségét.

Egyik nap még egyszer igazat adott Peránav Mányinak.

Ászvádur este későn fáradtan tért be a boltból Nánikóhoz. Ez sirva térdelt a szent Anna képe előtt, melynek két oldalán igazi kérlelésnek miatta két szentelt gyertya volt gyújtva.

Odarohant s fölemelte a reszkető leányt.

— Mi bánt?

— Oh, bár meghalnék! fuldokolta sirástól elfojtott hangon.

— Na ne beszélj így, nehogy az Isten meghallgassa.

— Nekem csak megmondhatod?

Nánikó odatámolygott az asztalig s mikor már Ászvádur a divánig segítette, kebeléből egy levelet vett elő és két karjára zökkenve fejté, tovább sirt keservesen.

Ászvádur magához vette a levelet s vitte a szobájába.

Hirtelen végig pörgette olvasóját és aztán — elolvasta a levelet.

Egész éjjel nem aludt.

Kora hajnalban belopódzott a boltba és egy nehéz pénzeslevelet csomagolt be.

Keserves munka becsületes gyümölcsének nagy részét.

S megczimezte — Pári doktornak.

Ez volt az első.

V.

Rossz hirnek szélesebb a szárnya, míg a jónak sokan lassítják futását.

Ha valakit felkap a szerencse, emberi gyarlóság szívesen hall arról rosszat.

Hírét vehette bárki is, hogy Pári doktort városi orvosnak választották és hogy milyen fogyatékos lett benne eleinte a figyelem Ászvádurék iránt. De csakhamar sürbben kezdett a Püspöksüveg-be eljárni, mert az uri ismerősei furcsán kezdtek róla gondolkozni.

Ritkultak a szíves meghívások és csak úgy elvétve akadt egy-egy nagykanalas ebéd, vagy zajos multság, hol közfigyelem tárgya legyen.

Mintha a tudományát sem méltányolták volna eléggé. Hálátlan uri barátai úgy vélekedtek, hogy legényebb korában jó volt czimborának, hogy az időt elöljék vele, de most köszönje meg ő, hogy kenyérhez juttatták. Kevés háznál lett házi-doktor és a tervezgetett jó partik is kezdtek eltűnedezni.

Apró, jelentéktelen figyelmetlenségek egymást érték, alapját vetve meg annak, a mi lassan öl, miből kinövi magát egy láthatatlan csapás; mikor nem veszik számba az embert. . . .

Ha valaki okát kérdezte, azt felelték rá: Pári doktornak a Püspöksüveg-nél vannak kötelezettségei. A hálától nem illik senkit se visszatartani. . . .

Ászvádur — látszólag — együtt örült Nánikóval a Pári doktor visszatértén s dolgozott napestig.

Olyan volt, mint egy szenes rab. Türté szótlanul, de még elő is segítette a Pári doktor bizalmaskodásait s a mit eddig a sokpecsétes levelek tettek meg, azt most négy szem közt intézte el. . . . »Ászvádur sógor.«

Egy őszi vasárnapon, végre ki is hirdették az öreg templomban Nánikót Pári doktorral.

A menyegzőn a régi uri barátok mind ott voltak, hogy megadják a kegyelemdőfést az »Ászvádur sógorának.«

A lakomán megtánczoltatták sorba a menyasszonyt, elég jónak találták a Püspöksüveg tokáját és mulat-

tak a vergődő Ászvádur erőltetett tréfáin, ki örmény nő-tákat is énekelt a vendégségnek.

Mikor megtisztult tőlük a két kis szoba s hárman együtt maradtak, Ászvádur úgy bucsúzott el Nánikótól, hogy pitymallatkor a szentpéteri vásárra indul, a hol dolga akadt.

— A boltban a szomszéd zsidó szatócs fog vigyázni, ki holnap, a szombatért úgy sem nyíthat magának boltot.

Már át is adta neki a kulcsokat, hogy kívülről nyissa fel kora reggel az ajtókat. . .

VI.

Az Ászvádur szekerese harmadnap egyedül jött vissza. Ászvádur egy korcsma szénás hijján elveszítette magát. A zekéjében hordott pisztolyal kétszer lött magára. Falusi oláhok nem engedték, hogy hazahozzák a há-tárukon, mert a jég elver minden vetést. . . .

Nánikó nagyon megsiratta.

Pári doktor pedig másnap eladta a boltot a szomszéd zsidó szatócsnak.

Peránav Mányi azt mondta erre, hogy még nem látott zsidót püspöksüveg alá bujni.

Törös Tivadar.



Örmények az ötödik világrészben.



marseille-i »Armenia« 1891. máj. 23-án kelt 75. számából veszszük át ezt az érdekes cikket, mit Jeruántuni nevű örmény irt Melbourne-ből:

E világrész jelenéről irok. Ausztrália *) több részre oszlik: Déli-Új-Wales (New-South-Wales), fővárosa Sidney; Victoria, fővárosa Melburn (Melbourne); Déli-Ausztrália (South-A.) fővárosa Adèlejd (Adelaide); Khuinszlend (Queenslande) fővárosa Brizben (Brisbane) és végre Nyugati-Ausztrália

Australia rövidített alakja az Austral-Asia szónak, jelentése: Déli-Ázsia (australis, latin szó: déli).